

ความสำคัญของปัญหา

เป็นเวลานานมาแล้วที่วงการศึกษามองรับกันว่า รูปภาพเป็นสื่อการศึกษาที่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กรีน (Green, 1974) ได้กล่าวไว้ว่า "สารที่ส่งออกไปจากรูปภาพจะมีปริมาณมากกว่าสารที่ส่งออกไปจากถ้อยคำมาก" กร็อบเปอร์ (Groppe, 1966) ได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า "รูปภาพเป็นสื่อการสอนที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ได้ง่ายกว่าการใช้ถ้อยคำ" นอกจากนี้รูปภาพยังสามารถนำเสนอสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว หรือเหตุการณ์ในอดีตมายังห้องเรียนได้ และรูปภาพสามารถใช้เป็นสื่อเพื่อจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่เรียนได้ ทั้งนี้เพราะมนุษย์นั้นไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ ต่างชอบรูปภาพ (กรมการฝึกหัดครู, 2501)

คุณค่านานาประการที่รูปภาพมีต่อการศึกษา จึงเป็นเหตุให้การเรียนการสอนได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างสูงต่อการใช้รูปภาพเพื่อเป็นสื่อการสอน โดยมีการนำมาใช้หลายลักษณะ เช่น ภาพเหมือนจริง ภาพการ์ตูน แผนภูมิ แผนที่ แผนภาพ จากภาพนิ่งพัฒนามาเป็นภาพเคลื่อนไหวในรูปของภาพยนตร์ และวีดิทัศน์

แถบวีดิทัศน์ (Videotape) คือแถบที่ใช้บันทึกภาพ และเสียงไว้ในรูปของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าสามารถลบแล้วบันทึกซ้ำได้เช่นเดียวกับแถบบันทึกเสียง รายการที่บันทึกไว้ในแถบวีดิทัศน์นี้สามารถนำไปใช้ได้หลายครั้ง การใช้แถบวีดิทัศน์จะต้องมีม้วนแถบ เครื่องเล่นแถบวีดิทัศน์ และเครื่องรับโทรทัศน์ (สันทัต ภิบาล, 2525) ดังนั้นลักษณะต่าง ๆ ของแถบวีดิทัศน์จึงขึ้นอยู่กับโทรทัศน์ ซึ่งเป็นตัวที่ทำหน้าที่นำเสนอเนื้อเรื่องแก่ผู้เรียน

เหตุที่แถบวีดิทัศน์สามารถบันทึกได้ทั้งภาพและเสียงพร้อม ๆ กัน ทำให้แถบวีดิทัศน์เป็นที่นิยม เพราะรายการโทรทัศน์ดี ๆ สามารถบันทึกแถบวีดิทัศน์ไว้สอนได้หลายครั้ง และการบันทึก

ภาพยนตร์ไว้เป็นแบบวิดิทัศน์ก็ใช้ทุนน้อยกว่าภาพยนตร์ถึง 5 เท่าและห้องที่ใช้ฉายก็ไม่ต้องมีคเหมือนที่ฉายวีดิทัศน์ประเภทเครื่องฉายอื่น (นิพนธ์ สุขปริติ, 2528)

แบบวิดิทัศน์เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า สามารถสอนได้ดีในเนื้อหาที่เป็นหลักการ (Principles) ความคิดรวบยอด (Concepts) และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ (Rules) นอกจากนี้แบบวิดิทัศน์ยังสามารถสาธิตเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติ ขบวนการกิจกรรม และขั้นตอนการทำงานด้วยมือ เพื่อให้เกิดทักษะได้ผล ไม่ต่างจากการสาธิตโดยครูผู้สอนเลย (ไพโรจน์ ตรีธนากุล และนิพนธ์ สุภศรี, 2528)

ในด้านที่เกี่ยวกับการสาธิตทดลองแล้ว แบบวิดิทัศน์สามารถบันทึกกิจกรรมที่ใช้อุปกรณ์พิเศษให้ผู้เรียนดูพร้อมกันได้คราวละมากกว่าการทดลองปกติ (สมาน ชาติยานนท์, 2517) ทำให้ผู้เรียนเห็นในสิ่งที่ควรเห็น สามารถจำกัดความผิดพลาดในการสาธิต โดยแบบวิดิทัศน์บันทึกภาพไว้ล่วงหน้า (เบรื่อง กุมุท และครรชิต อุตถากร, 2515) แสดงให้เห็นมุมมองต่าง ๆ ของวัตถุที่ไม่สามารถเห็นด้วยวิธีธรรมดา และนำมาใช้ได้ดีในคราวต่อไป (Dale, 1969) แต่สิ่งที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการสาธิตก็คือ ความชัดเจนของการบรรยาย ความชัดเจนของภาพ ระยะการถ่าย และลำดับขั้นตอนที่วางไว้ เป็นต้น (สุรัชย์ ลิกขามันคิต, ม.ป.ป.: 45)

แบบวิดิทัศน์จึงอยู่ในฐานะที่ดีมากด้วยภาพและเสียงที่สมจริง สามารถที่จะให้ความรู้ได้ทุกรูปแบบ ตั้งแต่ความรู้ง่าย ๆ จนถึงขบวนการซับซ้อนได้ จึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ได้ในการให้การศึกษาระดับคือ ระดับประถม มัธยม อุดมศึกษาและการศึกษานอกระบบโรงเรียน (ชม ภูมิภาค, 2515) โดยเฉพาะการใช้แบบวิดิทัศน์สำหรับการสอนภาษาขั้นพื้นฐาน

ภาษาอังกฤษเริ่มเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนไทยตั้งแต่ตอนกลางศตวรรษที่ 19 นับตั้งแต่เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้จ้างครูฝรั่งมาถวายการสอนภาษาอังกฤษแก่พระราชโอรสและพระราชธิดา ในรัชสมัยต่อ ๆ มา ภาษาอังกฤษก็เริ่มมีบทบาทและความสำคัญในวงการศึกษาของไทยยิ่งขึ้น (จรูญ วงศ์สายัณห์, 2503 : 43-44) ทั้งนี้ คงจะเป็นเพราะว่าวิทยาการทั้งหลายส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อความเข้าใจ และเพราะความจำเป็นที่จะต้องติดต่อกับชาวต่างประเทศมีมากขึ้น ภาษาอังกฤษเพิ่มพูนความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ ในโลกปัจจุบัน การที่จะรู้วิชาการอย่างลึกซึ้ง และกว้างขวางออกไปจำเป็นต้องอาศัยผู้รู้ซึ่งเป็นชาวต่างชาติเป็นผู้ถ่ายทอด อีกประการหนึ่งตำราทั้งหลายโดยเฉพาะในวิชาการชั้นสูงจำเป็นต้องใช้ศัพท์เทคนิคที่เป็นภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ เพราะ

ยังไม่มีมีการแปลศัพท์นั้น ๆ เป็นภาษาไทย ด้วยเหตุนี้ระบบการศึกษาของไทยจึงให้ความสำคัญแก่การเรียนภาษาอังกฤษ (กานดา ณ ถลาง 2515 : 56)

หลังจากที่ประเทศไทยได้จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษกันอย่างจริงจัง เมื่อประมาณ 30 กว่าปีมาแล้ว ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุเข้าเป็นรายวิชาหนึ่งในหลักสูตรให้นักเรียนทุกคนเรียนวิชาภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นต้นไป (มาลินี จันทวิมล, 2521: 94) แม้จะมีการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมานานแล้วก็ตาม สุโร พงษ์ทองเจริญ (2520: 1) มีความเห็นว่า ยังไม่ประสบผลสำเร็จในการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย เพราะปรากฏว่าเมื่อนักเรียนได้เรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาปีที่ 2 แล้ว ซึ่งถือว่านักเรียนได้ผ่านการเรียนภาษาอังกฤษมาแล้วเป็นเวลา 6 ปี แต่นักเรียนส่วนมากยังฟังภาษาอังกฤษไม่รู้เรื่องพูดภาษาอังกฤษได้น้อยหรือไม่ได้เลย ความสามารถในการอ่านและทำความเข้าใจ เนื้อความที่อ่านได้ฉับพลันทันทีที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ รู้คำศัพท์น้อยและไม่สามารถจะเขียนภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง นับว่าเป็นการสิ้นเปลืองเวลาไปโดยไม่ได้ผลไม่คุ้มค่า

ในการเรียนภาษาของตนเองนั้น สิ่งที่มีประโยชน์สำหรับผู้เรียนก็คือการรู้คำศัพท์ในการเรียนภาษาต่างประเทศก็เช่นเดียวกัน การเรียนรู้คำศัพท์ของภาษาใหม่จึงถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ซึ่งความสำคัญของการเรียนคำศัพท์นั้น ชาร์ล ซี ฟริช (Charles C. Fries ,1948: 3-9) กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศส่วนหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้องค์ประกอบของภาษา ซึ่งประกอบด้วย เสียง โครงสร้างไวยากรณ์และคำศัพท์ ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 อย่างนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนภาษาสามารถเข้าใจเรื่องที่ผู้อื่นพูด และสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ คือ สามารถใช้สื่อความหมายได้ ดังนั้นคำศัพท์จึงนับว่าเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนภาษา ดังที่ เอิร์ล ดับบลิว สตีวิก (Earl W. Stewick, 1972: 2) ได้กล่าวเน้นย้ำเกี่ยวกับการที่บุคคลเรียนภาษาต่างประเทศว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเมื่อ

1. ได้เรียนรู้ระบบเสียง คือ สามารถพูดได้ดีและสามารถเข้าใจได้
2. ได้เรียนรู้และสามารถใช้ไวยากรณ์ของภาษานั้น ๆ ได้
3. ได้เรียนรู้คำศัพท์จำนวนมากพอสมควรที่จะสามารถนำมาใช้ได้

คาร์เนอร์ (Carner, 1962) ได้ทำการวิจัยเรื่อง An Evaluation of Teaching Reading to Element pupils through Closed-Circuit TV. เพื่อประเมินผลการสอนทางโทรทัศน์วงจรปิด โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคอร์ตแลนด์

(Cortland public school) โดยเรียนวิธีอ่านจากโทรทัศน์ทุก ๆ วัน ผักผ่นการอ่านและความเข้าใจศัพท์ สรุปผลการวิจัยไว้ว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านและความเข้าใจศัพท์ในระดับต่ำได้รับความรู้ในการอ่านเพิ่มขึ้นมากกว่าการเรียนในชั้นธรรมดาซึ่งเรียนตามปกติที่โรงเรียน

ประไพ เทียนเงิน (2534) ได้ศึกษาการพัฒนาการฟังและพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้แถบวิดิทัศน์พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษสูงขึ้นหลังจากเรียนด้วยแถบวิดิทัศน์ ซึ่งสาเหตุมาจากการจูงใจโดยใช้แถบวิดิทัศน์และเสนอรูปแบบของภาษาด้วยแถบวิดิทัศน์ นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะว่าแถบวิดิทัศน์สามารถช่วยครูได้มากในการสอนภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนก็ควรได้มีโอกาสในการใช้แถบวิดิทัศน์ฝึกตนเอง เกี่ยวกับการใช้ทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้าน ซึ่งแถบวิดิทัศน์ก็สามารถช่วยครูผู้สอนได้ดี สำหรับครูผู้สอนซึ่งไม่ถนัดด้านการสอนและการใช้ภาษาอังกฤษ จะทำให้ครูสามารถสอนภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาอย่างจริงจังจะเห็นว่าการวิจัยที่ทำให้เกิดความรู้ในด้านหลักการเรียนรู้ โดยทั่วไปเกิดขึ้นอย่างมากมายรวมทั้งการวิจัยในด้านสื่อเอง (Hollovan, 1970) การวิจัยเปรียบเทียบผลดีระหว่างการใช้โทรทัศน์กับการสอนของครูตามแบบเดิมนั้น เป็นแบบที่ทากันมากที่สุด ผลส่วนใหญ่ที่ได้รับจากการวิจัย ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากโทรทัศน์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากการสอนของครูตามธรรมดา มีอยู่เพียงไม่กี่งานวิจัยที่ผลของโทรทัศน์ดีกว่า และมีบางงานวิจัยที่ปรากฏว่าผลการสอนตามแบบเดิดีกว่า (เบรื่อง กุมุท, 2519 อ้างถึงมาจากอัลเลน 1959, 1960) สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่คำตอบทั้งหมดของโทรทัศน์ที่มีต่อการศึกษา เพราะการวิจัยในด้านโทรทัศน์ต้องไม่เพียงแต่จะหาว่าโทรทัศน์จะมีผลในด้านต่าง ๆ อย่างไรบ้าง จะมีคุณค่าอย่างไรบ้างเท่านั้น แต่จะต้องค้นคว้าหาด้วยว่าอะไรเป็นสิ่งที่ควรจะเป็นควรจะมี หรืออาจเป็นสิ่งที่มีความค่าอย่างแท้จริงในการใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษา และจะต้องพิสูจน์หรือหามาให้ได้ไม่ว่าในเวลาใดก็เวลาหนึ่งและสิ่งที่จะนำมาพิจารณาในตอนนี้ก็คือ ขบวนการสื่อความหมายโดยเทคนิคการให้ภาพของโทรทัศน์เอง บัญญัติสำคัญในการเสนอรายการโทรทัศน์ก็คือ การตัดต่อลำดับภาพ (Editing) เพราะการตัดต่อลำดับภาพเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเสนอภาพที่เคลื่อนไหว เช่นโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ (Miller-son, 1974)

ในทางทฤษฎีแล้วไม่มีใครบอกได้อย่างแน่นอนว่าภาพแต่ละภาพที่จะเสนอนั้น จะเปลี่ยนภาพจากภาพหนึ่งไปยังอีกภาพหนึ่งโดยวิธีใดจึงจะดีที่สุด ส่วนใหญ่การตัดต่อลำดับภาพที่ใช้แนวทางกว้าง คือ ให้ภาพที่ปรากฏมีความต่อเนื่องกัน และถือเป็นแนวปฏิบัติกันตลอดมา (คณิง ภายสอน, 2524)

มิลเลอร์สัน (Millerson, 1974) ได้กล่าวถึงวิธีการตัดต่อลำดับภาพพื้นฐานของโทรทัศน์ไว้ดังนี้

1. การตัดภาพ (The Cut) แบ่งออกเป็น

1.1 การตัดภาพแบบต่อเนื่อง (Continuity-Cutting) คือการเปลี่ยนภาพของภาพหนึ่งไปยังอีกภาพหนึ่งทันที โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนองค์ประกอบ ขนาด ระยะของภาพ ในแง่มุมมองต่าง ๆ ตามผู้ที่กำกับรายการต้องการที่จะให้ผู้ดูได้ดูไปตามลำดับ

1.2 การตัดภาพแบบฉับพลัน (Dynamic-Cutting) คือ การเปลี่ยนภาพจากภาพหนึ่งไปยังอีกภาพหนึ่งทันที โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนองค์ประกอบ ขนาด ระยะของภาพไปตามความเหมาะสมและจะข้ามฉากหนึ่งฉากใดไปให้ผู้ดูคิดตามเอง อาจไม่ต่อเนื่องกันในเรื่องของเวลา และบทบาทก็ได้

2. ภาพจาง (Fade) แบ่งออกเป็น

2.1 ภาพจางเข้า จางออก แบบเร็ว (Fast Fade in, Fade out) คือ ภาพที่ปรากฏขึ้นจากความมืด จนเป็นภาพที่ชัดเจนตามปกติ และภาพที่มองเห็นชัดเจนตามปกติเลือนหายไปสู่ความมืดสนิท ใช้เวลา Fade 1-2 วินาที มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงเหตุการณ์ที่เริ่มขึ้นและสิ้นสุดลงโดยเร็ว

2.2 ภาพจางเข้า จางออกแบบช้า (Slow Fade in, Fade out) คือ ภาพที่ค่อย ๆ ปรากฏขึ้นจากความมืด จนเป็นภาพที่ชัดเจนตามปกติ และภาพที่มองเห็นชัดเจนตามปกติค่อย ๆ เลือนหายไปสู่ความมืดสนิท ใช้เวลา Fade 3-5 วินาที มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงเหตุการณ์ที่เริ่มขึ้นและสิ้นสุดลงอย่างช้า ๆ

3. การซ้อนภาพ (Mix) คือ การนำภาพ 2 ภาพมาผสมเป็นภาพเดียวกัน โดยใช้ภาพจางออก (Fade out) ซ้อนกับภาพจางเข้า (Fade in) แบ่งออกเป็น

3.1 ภาพจางซ้อนแบบเร็ว (Quick mix, dissolve) คือ การนำภาพจางออก (Fade out) มาซ้อนกับภาพจางเข้า (Fade in) ให้ช่วงเวลาที่ภาพแรกจางลง ภาพต่อมาจะปรากฏชัดขึ้นมาแทนที่ และปรากฏอยู่เพียงภาพเดียว ใช้เวลา 2-4 วินาที มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนเวลาในช่วงใกล้ ๆ กัน หรือสถานที่ที่ใกล้ ๆ กันกับเหตุการณ์ในฉากแรก

3.2 ภาพจางซ้อนแบบช้า (Slow mix, dissolve) คือ การนำภาพจางออก (Fade out) มาซ้อนกับภาพจางเข้า (Fade in) ในช่วงเวลาที่ภาพแรกค่อย ๆ จางลง ภาพต่อมาจะค่อย ๆ ปรากฏชัดขึ้นมาแทนที่และปรากฏอยู่เพียงภาพเดียว ใช้เวลา 6-10 วินาที มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนเวลาที่ช่วงห่างกัน หรือสถานที่ที่ไกลจากเหตุการณ์ในฉากแรก

3.3 ภาพซ้อน (Superimposition) คือการนำภาพจางออก (Fade out) มาซ้อนกับภาพจางเข้า (Fade in) ให้ภาพแรกลดความเข้มลง และภาพต่อมาจะปรากฏขึ้นมา

ซ้อนกับภาพแรก โดยภาพทั้งสองมีความชัดเจนใกล้เคียงกัน มีความมุ่งหมายเพื่อแสดงความสับสนในเรื่องเวลาและสถานที่ ความคิดฝัน และความซุกมุ่นวุ่นวาย

จะเห็นว่าเหตุผลสำคัญข้อหนึ่งของการตัดต่อก็คือการเปลี่ยนขนาดภาพ โดยนำภาพที่บันทึกมาในขนาดต่าง ๆ มาเรียงต่อกันอย่างเป็นเรื่องราว การเปลี่ยนขนาดภาพจากภาพไกลมาเป็นภาพใกล้ เป็นวิธีการลำดับภาพอย่างหนึ่งที่มีมักจะนำมาเพื่อใช้อธิบายรายละเอียดของเนื้อหาในภาพ โดยจะใช้ภาพไกลเพื่อให้เห็นวัตถุและสิ่งแวดล้อมก่อนแล้วจึงใช้ภาพใกล้ต่อมาเพื่ออธิบายถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่ต้องการเน้นย้ำให้ผู้ชมได้รับรู้

โดยทั่วไปแล้วในการถ่ายทำภาพยนตร์หรือวิดีโอที่บันทึกตาม ผู้ถ่ายทำหรือช่างภาพจะสามารถกำหนดขนาดของภาพได้ตามความเหมาะสม ซึ่งขนาดภาพนั้นสามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภทคือ

1. ภาพถ่ายระยะไกล (Long shot) ภาพถ่ายระยะไกลเป็นขนาดภาพที่แสดงให้เห็นส่วนต่าง ๆ ของฉากที่เหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้น ภาพถ่ายระยะไกลมักใช้ในการเริ่มต้นของเรื่อง - บางครั้งจึงถูกเรียกว่า ข้อตเปิดเรื่องหรือข้อตเปิดฉาก (Establishing shot) ภาพถ่ายระยะไกลบอกให้คนดูทราบว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นที่ใด จะมองเห็นเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในฉากนั้นได้ทั้งหมด ดังนั้นภาพถ่ายระยะไกลจึงควรปรากฏอยู่บนจอานานกว่าภาพประเภทอื่น เนื่องจากคนดูต้องใช้เวลานานพอสมควรจึงจะรับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างบนจอได้ และถ้าหากภาพถ่ายระยะไกลนั้นใช้เพื่อเปิดฉากด้วยแล้ว ยิ่งต้องปรากฏอยู่บนจอานานกว่าปกติ เพราะเป็นข้อตแรกที่คนดูยังไม่คุ้นเคยกับรายละเอียดต่าง ๆ ในภาพนั้น ภาพถ่ายระยะไกลหรือ Long shot ใช้เขียนย่อว่า LS

2. ภาพถ่ายระยะปานกลาง (Medium shot) คือ ภาพที่มีขนาดใกล้สิ่งที่ย้ายเข้ามาเป็นขนาดภาพที่มีขนาดอยู่ระหว่างภาพถ่ายระยะไกลกับภาพถ่ายระยะใกล้ ภาพถ่ายระยะปานกลางจึงไม่สามารถแสดงให้เห็นรายละเอียดในฉากทั้งหมดได้ แต่จะเผยให้เห็นสิ่งสำคัญในฉากได้ใกล้ชัดยิ่งขึ้น เพื่อสนองความต้องการของคนดูหลังจากเหตุการณ์ทั่วไปในภาพถ่ายระยะไกลแล้ว ภาพถ่ายระยะปานกลาง หรือ Medium shot ใช้ย่อว่า MS

3. ภาพถ่ายระยะใกล้ (Close up) เป็นขนาดภาพที่เน้นความสำคัญของสิ่งที่ถ่ายมากกว่าสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ จะเห็นได้ว่า ภาพถ่ายระยะใกล้นี้จะไม่ให้ความสำคัญแก่ส่วนประกอบของฉากมากเหมือนในภาพถ่ายระยะไกล และภาพถ่ายระยะปานกลาง คนดูจะเห็นรายละเอียดของสิ่งสำคัญในฉาก เช่น ใบหน้าของตัวแสดง นาฬิกา เพราะสีหน้าของตัวแสดงและเวลามีความสำคัญต่อเนื้อเรื่องตอนนั้น ภาพถ่ายระยะใกล้ หรือ Close up ใช้ย่อว่า CU (ปิยกูล เลาว์ณย์ศิริ, 2529)

การเปลี่ยนขนาดภาพจากภาพถ่ายระยะไกลเป็นภาพถ่ายระยะใกล้ เพื่อแสดงให้เห็นรายละเอียดในภาพสามารถทำได้ 3 วิธีคือ

1. การใช้เทคนิคภาพตัด (Cut) คือ เทคนิคการเปลี่ยนขนาดภาพโดยทันที บางครั้งจะนิยมเรียกกันว่า การตัดชน ซึ่งหมายถึงการนำภาพ 2 ภาพมาเรียงต่อกัน
2. การใช้เทคนิคภาพจางซ้อน (Dissolve) คือ เทคนิคการเปลี่ยนขนาดภาพที่ภาพหนึ่งเปลี่ยนไปเป็นอีกภาพหนึ่ง โดยภาพแรกค่อย ๆ เลือนหายไปขณะเดียวกันภาพใหม่ก็ค่อย ๆ ปรากฏชัดเจนขึ้นแทนที่ไม่ใช่เปลี่ยนไปจับปล้นเหมือนภาพตัด
3. การใช้เทคนิคซูม (Zoom) คือ เทคนิคการเปลี่ยนขนาดภาพ โดยใช้ภาพที่เป็นการบันทึกภาพที่ให้ความรู้สึกเหมือนวัตถุถูกดึงเข้ามาใกล้คนดู การซูมนั้นกล้องจะต้องอยู่กับที่มิได้เคลื่อนที่ไป ส่วนเทคนิคของภาพที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากลักษณะพิเศษของเลนส์ที่ใช้คือ เลนส์ซูม ซึ่งเป็นเลนส์ที่เปลี่ยนความยาวโฟกัสได้ในขณะถ่าย ซึ่งทำให้ขนาดภาพและมุมรับภาพเปลี่ยนไป จากภาพถ่ายระยะไกลเป็นภาพถ่ายระยะใกล้ (Zoom in)

เทคนิคการเปลี่ยนขนาดภาพทั้ง 3 วิธี ซึ่งมีความแตกต่างกันย่อมสร้างอารมณ์ และความรู้สึกแก่ผู้ชมต่างกัน ดังนั้นในการพิจารณาว่าจะเลือกใช้เทคนิคแบบใด ในการผลิตรายการวิทยุทัศน์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน จึงควรจะต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับผลของการใช้เทคนิคแบบต่าง ๆ ที่มีต่อผู้เรียน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่า หากมีการนำเทคนิคการเปลี่ยนขนาดภาพทั้ง 3 แบบ ข้างต้นมาใช้ในการลำดับภาพในแถบวิทยุทัศน์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จะให้ผลสัมฤทธิ์ที่ต่างกันหรือไม่ การศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นระดับชั้นแรกที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจำเป็นต้องเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ อันจะเป็นพื้นฐานในการเรียนระดับสูงต่อไป ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพิจารณาเลือกใช้เทคนิคการเปลี่ยนขนาดภาพที่เหมาะสมเพื่อที่จะเป็นสื่อการศึกษาที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

การนำเสนอภาพแก่กลุ่มตัวอย่างจำเป็นต้องกำหนดอัตราเวลาลงไปอย่างชัดเจน ซึ่งในงานวิจัยในเรื่องเวลาการนำเสนอภาพ ไชมอน (Simon, 1979) ได้วิจัยเกี่ยวกับความจำระยะสั้นแบบจำได้ (Short-Term Memory) ได้พบว่าเวลาที่คนปกติใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเร้าใหม่ ๆ ไปเก็บเป็นความจำแบบจำได้ใช้เวลาประมาณ 7-10 วินาที นอกจากนี้ อาบทิพย์ เจริญรัตน์ (2530) ได้ศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเภทของภาพเหมือนจริงกับอัตราเวลาใน

การเสนอภาพ 5 อัตราคือ 3, 7, 8, 9 และ 10 วินาทีต่อภาพ ที่มีผลต่อการจำได้ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเสนอภาพในเวลา 3 วินาทีต่อภาพ
จำภาพได้น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเสนอภาพในอัตราเวลา 7-10 วินาทีต่อภาพ และกลุ่มที่
ได้รับการเสนอภาพในอัตราเวลา 7-10 วินาทีต่อภาพ จำภาพได้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ดังนั้นในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดให้อัตราเวลาในการเสนอภาพแต่ละภาพเป็นเวลา 8
วินาที ซึ่งประกอบด้วยภาพถ่ายระยะไกล 4 วินาที และภาพถ่ายระยะใกล้ 4 วินาที

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของผู้เรียนจากแถบ
วีดิทัศน์ที่ใช้ เทคนิคการ เปลี่ยนขนาดภาพต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยแถบวีดิทัศน์ที่ใช้ เทคนิคการ เปลี่ยนขนาดภาพต่างกัน มีผลต่างของ
คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังชมแถบวีดิทัศน์ต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนประถมศึกษา
ในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษาที่ 1
2. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 2.1 ตัวแปรอิสระ คือ เทคนิคการเปลี่ยนขนาดภาพในแถบวีดิทัศน์ แบ่งออกเป็น
- 3 วิธีด้วยกันคือ
  - การเปลี่ยนขนาดภาพแบบภาพตัด (Cut)
  - การเปลี่ยนขนาดภาพแบบภาพจางซ้อน (Dissolve)
  - การเปลี่ยนขนาดภาพแบบซูม (Zoom)

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความจาศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากได้ชมรายการจากแถบวีดิทัศน์ที่ใช้เทคนิคการ เปลี่ยนขนาดภาพแบบใดแบบหนึ่ง

3. เนื้อหาที่นำมาสร้างเป็นรายการวีดิทัศน์ เพื่อเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ไม่ปรากฏอยู่ในบทเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ภาพตัด หมายถึง เทคนิคการเปลี่ยนขนาดภาพจากภาพถ่ายระยะไกลเป็นภาพถ่ายระยะใกล้ โดยฉับพลันทันที
2. ภาพจางซ้อน หมายถึง เทคนิคการเปลี่ยนขนาดภาพจากภาพถ่ายระยะไกลเป็นภาพถ่ายระยะใกล้ โดยภาพแรกจะค่อย ๆ จางหายไป ในขณะที่ภาพใหม่เริ่มชัดขึ้น
3. ภาพซูม หมายถึง เทคนิคการเปลี่ยนขนาดภาพจากภาพถ่ายระยะไกลเป็นภาพถ่ายระยะใกล้ โดยใช้ภาพที่มีการเปลี่ยนความยาวโฟกัสของเลนส์ให้ยาวขึ้น เพื่อให้ขนาดของสิ่งที่ถ่ายใหญ่ขึ้น
4. คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง คำศัพท์ที่ไม่ปรากฏในบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2521
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่นักเรียนแต่ละคนทำได้จากแบบทดสอบก่อนชมและหลังชมรายการจากแถบวีดิทัศน์สอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย